

praktiska projekt han drev visade sig också misslyckade – omorganiseringen av NHS, byggandet av de så kallade *tower blocks* (betonghus i tätorter) som han genomförde under sin tid som bostadsminister under Macmillan, de miljoner han som industriminister under Thatcher till ingen nytta lät regna över företag som British Leyland och British Steel (trots att han hade lovat att skära ner utgifterna). Under sina sista år upprepade han ofta i intervjuer och samtal att han nog inte hade varit någon vidare politiker – han förstod sig aldrig egentligen på politikens sätt att fungera, tyckte han.

Hans insatser låg på ett annat plan – som idégivare och inspiratör. Men Joseph underskattade sig själv. Det finns mycket att lära av honom. Hans ihärdighet, hans envisa hävdande av det han trodde på, hans övertygelse att det enda som på sikt kan dra upp människor ur fattigdom och elände är marknadsekonomi,

frihet och politisk demokrati – inte statsunderstöd och bidragssystem – och inte minst hans vilja att erkänna sina egna fel och brister och lära av sina misstag – alltsammans är viktiga lärdomar för många.

Statsvetarna Andrew Denham och Mark Garnett har skrivit en läs- värd, utförlig, välformulerad, väldokumenterad, noggrann och av allt att döma utomordentligt vederhäftig bok – åtminstone som politisk biografi betraktad. Inte ett möte har glömts bort, inte en promemoria har lämnats oläst. Vartenda steg Keith Joseph tog under sin politiska karriär följs och kommenteras.

Vad som saknas är en tydlig bild av Keith Joseph utanför politiken. Den enda aspekt av hans liv utanför regeringskanslier och valkampanjer som berörs med någon utförlighet är hans stora cricketintresse – han var en ivrig och talangfull cricket-spelare i ungdomen och behöll sitt

intresse för spelet hela livet. Men man får veta mycket lite om hans familj, hans intressen och annat som kan fördjupa bilden. Vad Denham och Garnett däremot är angelägna om att betona är Josephs mera excentriska drag. De försummar få tillfällen att beskriva hans märkliga beteende och anlägger ofta ett lite obehagligt moraliserande tonfall. Det är tråkigt eftersom det tenderar att förringa Keith Josephs insatser och hans enorma betydelse. Boken är trots denna invändning nödvändig läsning för alla som intresserar sig för modern brittisk politik.

Cecilia Brinck (cbrinck@bahnhof.se) är frilansskribent, redigerare och översättare.

BOKFAKTA

Författare: Andrew Denham & Mark Garnett

Titel: Keith Joseph

Förlag: Acumen, 2001

EU-KRITIKEN GRANSKAD

I Göteborg sa man nej till hela skiten

Av Per Heister

VANDRINGSSÄGNERNA från EU-motståndets dagar har ersatts med globaliseringsfiendernas myter om allt.

En Pejling från Timbro är kortare än en traditionell debattbok men betydligt utförligare än debattartiklar eller till och med bastanta essäer i Svensk Tidskrift. I behändigt fickformat finns nu Pejling nr 36 i vilken journalisten Marika Ehrenkrona rapport och rykande aktuellt granskar EU-kritiken från tiden för folkomröstningen och fram till nu, till Göteborg.

Självklart är det i backspegeln och med facit i hand hon tar itu med nej-sidans myter och skräckscenarier från då. Rädslan för att tyskar skulle köpa upp alla röda stugor i Småland och invadera naturen, skövla våra svamp- och bärställen var en grundpelare i kritiken den gången. Det är svårt att sälja ödetorp i Småland till svenskar eftersom de oftast vill kunna bada och fiska i kusttrakterna. Men det är inte längre tyskar som står först i kön för våra torp utan allt fler danskar tar sig hit nu när bron över Öresund förbättrat kommunikationerna.

Och när det inte är Dannebrogen som vajar från torpens flaggstänger är det den svenska flaggan, trots hotet att den skulle ersättas med EU:s blåa stjärnduk. Cyklar med fotbroms säljs fortfarande trots skrämselfpropagandan om att det skulle börja säljas barncyklar som liknade dem på kontinenten, med handbroms men utan vår traditionella fotbroms. Kunderna vill inte ha cyklar utan fotbroms och därför säljs det ungefär samma cyklar som förr. Trots att vi är med i EU.

Vi har inte heller blivit ett katolskt land, Kalles kaviar finns kvar, vi har inte importerat massarbetslöshet, livsmedlen har varken blivit dyrare - tvärtom billigare - eller sämre. Svenska djur tvingas inte äta kadavermjöl och vi har inte blivit med kärnvapen.

Nej-sidan hade fel i det mesta.

Så gled kritiken över i en ny fas, motståndet mot euron. Också här är

det rädsla och den sämsta sortens konservatism som styr. Ehrenkrona argumenterar i EMU-frågan med en parallell till hur man valt att samordna tiden. I vad som är bokens absolut bästa kapitel, lärt och stimulerande, berättas hur järnvägen gjorde det nödvändigt att ställa klockorna på samma sätt inom hela Sverige, hur livet förenklats genom att vi samordnat skrivandet i Europa så att vi använder samma alfabet och samma siffror, hur vi samordnat mått och vikter. Visst kunde vi konkurransutsätta den franska arkivmetern men bättre ändå vore att hålla oss till den som förvaras i Paris och ägna våra krafter åt att konkurrera om att springa hundra meter.

Kravallerna vid EU-toppmötet i Göteborg var delvis en fortsättning av EU-kritiken men nu med facit i hand. Den byggde på sentiment av rädsla för det stora och främmande samtidigt som den lämnat de felaktiga enskildheterna för nya och globala myter. Från rätt preciserad rädsla för enskildheter har man nu tagit steget till att vara emot "hela skiten", konstaterar Ehrenkrona.

När detaljargumenten fallit blev kritiken mot EU inte bara mer generell utan dessutom mindre demokratisk. Och här lägger inte författaren fingrarna emellan när hon påpekar att det inte är ett dugg tjugigt med engagerade ungdomar om de är engagerade för fel sak, och att det inte kan

accepteras att man bränner andras egendom bara för att man är aderton år. Det var inte ok eller förmildrande när man krossade skyltfönster och stack affärer i brand i Tyskland på 30-talet och det är inte mer ok i Göteborg 2001. Och det konstaterandet riktar sig inte bara till Attac och deras vänner i rånarluvor utan i minst lika hög utsträckning till de politiker som slätar över och "förstår".

Per Heister (pheister@europarl.eu.int) är redaktör för Svensk Tidskrift.

BOKFAKTA

Författare: Marika Ehrenkrona

Titel: Granskning av EU-kritiken

Förlag: Timbro, 2001

SPIONSKANDALEN

IB och socialdemokraterna

Av John Magnus Lindberg

LÅT oss slippa en valrörelse till med IB-affären." Är det motivet bakom Enn Kokks bok

VITBOK – militärens hemliga nätverk i arbetarrörelsen?

IB blev ett starkt negativt inslag i 1998 års socialdemokratiska valrörelse. Förra statsrådet Annika Åhnberg har beskrivit statsminister Göran Perssons reaktion så här: "IB-affären engagerade honom däremot inte alls. Den tråkade ut honom. Och han förstod inte varför den skulle tränga sig in i hans valrörelse. Den hade ju inte alls med honom och hans regering att göra."

Men lika fullt var det hans regering som sagt nej till en sanningskommission för den hemliga säkerhetstjänsten. Efter valet behövde den socialdemokratiska ledningen inte någon djuplodande eller tidsödande

valanalys för att handla. Två till tre veckor efter valet fattade partistyrelsens VU två beslut: en sanningskommission skulle tillsättas och Enn Kokk skulle få i uppdrag att skriva en vitbok om socialdemokraterna och IB.

Den socialdemokratiska vitboken är en partsinlaga i IB-frågan. Författaren säger att partiet med sin vitbok ville "visa sin goda vilja" och lägga alla papper på bordet. Alla de papper som för övrigt ställts till kommissionens, den statliga säkerhetstjänstkommissionen under ledning av Gunnar Brodin, förfogande.

I Enn Kokks bok förekommer ingen dokumentation, ingen hänvisning till formella beslut eller överenskommelser. Författaren har genomfört ett drygt femtiotal delvis mycket utförliga intervjuer med personer inom parti och fack som haft kontakt med eller varit anställda inom IB.

På så sätt kan författaren kringgå

kärnfrågan: Hur startade denna IB-affär, vilka fattade beslut, vilka bar ansvaret? Praktiskt taget alla som var med och hade insyn i dessa frågor är döda och onåbara för intervjuaren. Han har fått nöja sig med de intervjuades andrahandsuppgifter och hörsägnar.

Ett undantag – och ett exklusivt sådant – finns dock med, IB-chefen Birger Elmér. Denne intervjuades svårt cancersjuk hösten 1999 endast några veckor före sin död. Enn Kokk låter Elmérs utsaga gälla utan närmare analys eller utvärdering.

I denna tunna tråd hängs den militära ledningen ut som initiativtagare och ansvarig för IB och dess åsiktsregistrering.

De många intervjuer som författaren genomfört och som helt dominerar boken ställer stora krav på den läsare som söker sammanhang och överblick. Det går emellertid att utifrån den sammanbindande texten och med referenser till intervjuerna fastslå en rad för IB-affären avgörande förhållanden.

Först och främst fastslår Enn Kokk att bakom IB-affären fanns en grupp "mycket ledande socialdemokrater" som inte bara kände till IB